

คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข

ฉบับที่ 1 /2545

เรื่อง การจัดการสิ่งปฏิกูลตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

สืบเนื่องจากกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาในวันที่ 5 ธันวาคม 2544 ซึ่งพระองค์ทรงตรัสเกี่ยวกับปัญหาการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ไม่ถูกสุขลักษณะของราชการส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น เพื่อเป็นการสนองพระราชดำริดังกล่าว คณะกรรมการสาธารณสุขจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10(3)และ(4) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ออกคำแนะนำไว้ดังนี้

(1) ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำจัดสิ่งปฏิกูลในเขตท้องถิ่นของตน โดย ก) การดำเนินการเอง หรือ ข) มอบให้ผู้อื่นดำเนินการแทนภายใต้การควบคุมของราชการส่วนท้องถิ่น หรือ ค) อนุญาตให้เอกชนดำเนินการโดยทำเป็นธุรกิจ (กิจการรถสูบล้างสิ่งปฏิกูล) ก็ได้ ตามบทบัญญัติมาตรา 18 และมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 (ดังรายละเอียดในหนังสือที่ สธ 0716/ว 207 ลงวันที่ 8 มกราคม 2545 ที่แนบมาพร้อมนี้)

(2) ในการควบคุมกิจการรถสูบล้างสิ่งปฏิกูล ราชการส่วนท้องถิ่น อาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่น (ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อบังคับ) กำหนดเงื่อนไขในการพิจารณาอนุญาตกิจการฯ และสุขลักษณะที่ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติ ได้ดังนี้

2.1) เงื่อนไขในการพิจารณาอนุญาตให้ประกอบกิจการรถสูบล้างสิ่งปฏิกูล

2.1.1) รถสูบล้างสิ่งปฏิกูล ต้องมีลักษณะดังนี้

(ก) ส่วนของรถที่ใช้บรรจุสิ่งปฏิกูลต้องไม่รั่วซึม ปกปิดมิดชิดสามารถป้องกันกลิ่นและสัตว์แมลงได้ มีอุปกรณ์หรือฝาปิด-เปิดถึงที่สนิทอยู่ด้านบน และสามารถรับแรงดันจากการสูบล้างสิ่งปฏิกูลได้

(ข) ท่อหรือสายที่ใช้สูบล้างสิ่งปฏิกูลต้องมีสภาพดี ไม่รั่วซึม

(ค) มีปั๊มสูบล้างสิ่งปฏิกูลชนิดเฮฟวี่ ดิวตี้ (heavy duty) ที่สามารถสูบล้างของแข็งและมีการติดตั้งมาตรวัดปริมาณของสิ่งปฏิกูลด้วย ซึ่งอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี

(ง) ตัวถังรถสูบล้างสิ่งปฏิกูลต้องมีข้อความว่า “รถสูบล้างสิ่งปฏิกูล” ชื่อบริษัทหรือเจ้าของกิจการ หมายเลขโทรศัพท์ และเลขทะเบียนใบอนุญาต (กรณีที่ต้องขอใบอนุญาตหลายท้องถิ่น ให้พิมพ์เฉพาะเลขทะเบียนใบแรก ส่วนใบอื่นๆให้เก็บสำเนาหลักฐานใบอนุญาตไว้ที่รถเพื่อการตรวจสอบด้วย) ที่ด้านข้างทั้ง 2 ด้านของตัวถังรถที่เห็นได้ชัดเจน และมีขนาดตัวอักษรไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร

2.1.2) ต้องมีอุปกรณ์ทำความสะอาดประจำรถ เช่น ถังใส่น้ำ ไม้กวาด น้ำยาฆ่าเชื้อโรค (เช่น น้ำยาไลโซล 2% เป็นต้น) และน้ำยาดับกลิ่น

2.1.3) ต้องมีชุดปฏิบัติงาน ประกอบด้วย เสื้อคลุม ถุงมือยาง รองเท้ายางหุ้มแข้ง

2.1.4) ผู้ประกอบกิจการรถสูบล้างสิ่งปฏิกูล จะต้องระบุแหล่งที่จะนำสิ่งปฏิกูลไปบำบัดและมีหลักฐานที่แสดงว่าได้รับอนุญาตจากเจ้าของสถานที่บำบัดนั้น เว้นแต่จะมีระบบบำบัดของตนเอง

ทั้งนี้ ระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลจะต้องมีลักษณะตามแบบที่กรมอนามัยกำหนด หรือแบบอื่นที่กรมอนามัยให้การรับรอง

2.2) ผู้ประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาตต้องปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะ ดังนี้

2.2.1) ขณะที่ทำการสูบล้างสิ่งปฏิกูล ผู้ปฏิบัติงานต้องสวมเสื้อคลุม ถุงมือยาง และรองเท้ายางหุ้มแข้ง และใช้น้ำยาดับกลิ่น เพื่อป้องกันการรบกวนผู้อยู่อาศัยข้างเคียงด้วย

2.2.2) เมื่อทำการสูบล้างสิ่งปฏิกูลเสร็จแล้ว ให้ทำความสะอาดท่อหรือสายดูดสิ่งปฏิกูล โดยการดูดน้ำสะอาดจากถัง และทำความสะอาดด้านนอกของท่อหรือสายที่สัมผัสสิ่งปฏิกูลด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อด้วย

2.2.3) กรณีที่มีสิ่งปฏิกูลหกเรี่ยราดให้ทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ แล้วทำความสะอาดด้วยน้ำอีกครั้งหนึ่ง

2.2.4) รถสูบล้างสิ่งปฏิกูลที่ให้บริการแล้ว ต้องทำความสะอาดภายในตัวถังอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง และน้ำเสียที่เกิดจากการล้าง ต้องกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสีย หรือปล่อยลงสู่ลานทรายซึมชนิดร่องซึม โดยต้องอยู่ห่างจากแหล่งน้ำดื่มน้ำใช้ ไม่น้อยกว่า 30 เมตร

2.2.5) ต้องทำความสะอาดเสื้อคลุม ถุงมือยาง และรองเท้ายางหุ้มแข้งทุกวันที่ใช้ปฏิบัติงาน

2.2.6) ผู้ประกอบกิจการต้องจัดให้มีการตรวจสุขภาพแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยเฉพาะการตรวจโรคระบบทางเดินอาหาร

2.2.7) ห้ามนำรถสูบล้างสิ่งปฏิกูลไปใช้ในกิจการอื่น และต้องดูแลมิให้ข้อความที่พิมพ์บนตัวถังรถลบเลือน

2.2.8) ผู้ได้รับอนุญาตและผู้ปฏิบัติงานต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับ “สุขลักษณะของการจัดการสิ่งปฏิกูล” ตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนด

(3) ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถใช้โครงร่างข้อกำหนดท้องถิ่นท้ายคำแนะนำนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการร่างข้อกำหนดของท้องถิ่นได้ ทั้งนี้ การกำหนด (ก) อัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต (ตามกฎกระทรวงไม่เกิน 5,000 บาทนั้น) ขอให้คำนึงถึงจำนวนหลังคาเรือนในเขตท้องถิ่นด้วย เพราะหากมีหลังคาเรือนน้อยจะไม่คุ้มทุน(ปกติบ้านหลังหนึ่งๆ ส้วมจะเต็มต้องใช้เวลาพอสมควร) (ข) อัตราค่าบริการที่เอกชนจะเรียกเก็บจากประชาชนได้ จะต้องพิจารณากำหนดให้เหมาะสม ถ้าสูงเกินไปประชาชนจะเดือดร้อน และหากต่ำเกินไปเอกชนก็ไม่ลงทุน ดังนั้น ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตกับค่าบริการที่ให้เอกชนเรียกได้ จึงต้องสัมพันธ์กัน

ให้ไว้ ณ วันที่ 18 มีนาคม 2545

วินัย วิริยะกัจจา

(นายแพทย์วินัย วิริยะกัจจา)

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ประธานคณะกรรมการสาธารณสุข